

Viite

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerit) 26.5.2025; Suomen tavoitteet

Ulkoasiainneuvosto kehitysministerikokoonpanossa pidetään 26.5.2025 Brysselissä. Suomea kokouksessa edustaa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio. Ulkoasiainneuvoston aiheina on kehitysrahoitus, EU-Afrikka -suhteet (seuranta EU-AU-ministerikokouksesta) sekä lounaskeskustelun aiheena EU:n ulkosuhteet 2027 jälkeen. Lisäksi ajankohtaisaiheena käsitellään Ukrainaa.

Kehitysrahoitus

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi tukee kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja YK:n uudistamista. Sevillan kokouksen loppuasiakirjan hyväksyminen konsensuksella vahvistaisi osaltaan multilateralismia.

Vain pieni osa kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavasta rahoituksesta voidaan katkaa julkisella kehitysyhteistyörahoituksella. Kehitysyhteistyörahoitusta onkin käytettävä strategisesti siten, että sillä vivutetaan yksityisiä pääomia, eli tehdään kehittyvien maiden kannalta tärkeisiin investointeihin osallistuminen houkuttelevaksi yksityiselle sektorille.

Neljännän kehitysrahoituskonferenssin loppuasiakirjaan tulisi saada vahvempia kirjauksia kehittyvien maiden kotimaisen tulopohjan vahvistamisesta sekä yksityisen rahoituksen (niin kotimaisen kuin kansainvälisen) vivuttamisesta. Suomi myös korostaa digitalisaation tuomia mahdollisuuksia kaikkien rahoituslähteiden tehokkuuden parantamiseksi.

Globaalia kehitysrahoitusarkkitehtuuria ja kehityspankkeja tulee uudistaa, jotta ne voivat tehokkaasti vastata päällekkäisiin kriiseihin ja kasvaviin tarpeisiin. Suomi edistää pankkien vaikuttavuuden lisäämistä ja rahoituskyvyn kasvattamista muun muassa taseen optimoinnilla ja innovatiivisilla instrumenteilla. Samalla on tärkeää, että pankit säilyttävät vakavaraisuutensa. Suomi korostaa kehittyvien maiden oman tulopohjan vahvistamista ja yksityisten pääomien vivuttamista.

Suomi tukee ratkaisuja velkakestävyyden parantamiseksi ja velkojen uudelleenjärjestämiseksi sekä edistää avoimuuden lisäämistä ja kaikkien velkojen osallistumista järjestelyihin.

EU-Afrikka-suhteet

Suomi ajaa EU:n vahvempia kumppanuuksia ja yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tasavertaiselta pohjalta, jotta alueellisiin ja maailmanlaajuisiin ongelmiin kyetään etsimään yhteisiä ratkaisuja. EU:n kumppanuuksilla voidaan vahvistaa EU:n globaalia roolia sekä edistää unionin intressejä ja arvoja. Suomi edistää ratkaisuja, joiden avulla EU on kiinnostava ja rakentava neuvottelukumppani kolmansille maille sekä kykenee toimimaan ratkaisuhakuisesti monenvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän suojelemisessa ja kehittämisessä. Keskeistä on edistää taloudellisia kumppanuuksia, kauppaa ja

investointeja Afrikan maihin. Afrikan merkitys Euroopan lähialueena korostuu voimakkaasti strategisen kilpailun, kaupan, kriittisten raaka-aineiden, muuttoliikkeen ja sosiaalisen kehityksen näkökulmasta.

Afrikka on Suomelle ja EU:lle tärkeä, sillä sen kehitys naapurina vaikuttaa suoraan myös Euroopan turvallisuuteen. Afrikassa konfliktien ja vallankaappausten määrä on ollut kasvussa. Maanosan moninaisuus merkitsee Suomelle erilaisia mahdollisuuksia ja haasteita.

Suomi jatkaa poliittista ja taloudellista yhteistyötä Afrikan maiden ja alueellisten järjestöjen kanssa tavoitteenaan rakentaa kestäviä kumppanuuksia, jotka perustuvat molemminpuoliseen hyötyyn ja kunnioitukseen. Suomi monipuolistaa ja syventää suhteitaan Afrikan maihin, Afrikan unioniin ja alueellisiin järjestöihin. Suomi hyödyntää hyvän ja luotettavan kumppanin mainettaan teknologisen kehityksen, koulutuksen sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien edelläkävijänä. Suomi vahvistaa EU:n ja Afrikan välistä tasavertaista kokonaisvaltaista kumppanuutta sisältäen muun muassa kaupan esteiden purkamisen.

Suomi edistää ulkosuhderahoituksen strategista käyttöä muun muassa tukemalla EU:n pyrkimystä kannustaa kolmansia maita ottamaan vastaan kansalaisiaan. EU:n Global Gateway -strategian avulla puututaan muuttoliikkeen juurisyihin parantamalla kolmansien maiden omaa toimijuutta tärkeillä sektoreilla, kuten terveydenhuollossa ja koulutuksessa.

Asialista:

Kehitysrahoitus.....	4
EU-Afriikka-suhteet, seuranta EU-AU-ministerikokouksesta.....	7

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

KEO-50 Mäkeläinen-Buhanist Soili

13.05.2025

Asia

Kehitysrahoitus

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerit) 26.5.2025

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Soili Mäkeläinen-Buhanist, KEO-50, soili.makelainen-buhanist@gov.fi, +358 50 4766894

Karhio-Szilvay Päivi, POL-50, paivi.karhio-szilvay@gov.fi, +358 50 3593670

Jenny Haukka, KEO-40, jenny.haukka@gov.fi, +358 50 5755760

Anna Malinen, KEO, anna.malinen@gov.fi, +358 50 339 8515

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Kyseessä on kokoava keskustelu kehitysrahoituksesta ennen Sevillassa kesäkuun lopussa järjestettävää YK:n neljättä kansainvälistä kehitysrahoituskonferenssia. Keskustelu on jatkoa helmikuun epävirallisen kehitysministerikokouksen keskustelulle.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja on määritetty kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4/2024 vp), jonka pohjalta on muotoiltu myös ulkoasiainneuvoston (kehitys) 26.5. tavoitteet neljännen kansainvälisen kehitysrahoituskonferenssin osalta.

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi tukee kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja YK:n uudistamista. Sevillan kokouksen loppuasiakirjan hyväksyminen konsensuksella vahvistaisi osaltaan multilateralismia.

Vain pieni osa kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavasta rahoituksesta voidaan kattaa julkisella kehitysyhteistyörahoituksella. Kehitysyhteistyörahoitusta onkin käytettävä strategisesti siten, että sillä vivutetaan yksityisiä pääomia, eli tehdään kehittyvien maiden kannalta tärkeisiin investointeihin osallistuminen houkuttelevaksi yksityiselle sektorille. (VNS 4/2024 vp)

Neljännen kehitysrahoituskonferenssin loppuasiakirjaan tulisi saada vahvempia kirjauksia kehittyvien maiden kotimaisen tulopohjan vahvistamisesta sekä yksityisen rahoituksen (niin kotimaisen kuin kansainvälisen) vivuttamisesta. Suomi myös korostaa digitalisaation tuomia mahdollisuuksia kaikkien rahoituslähteiden tehokkuuden parantamiseksi.

Globaalia kehitysrahoitusarkkitehtuuria ja kehityspankkeja tulee uudistaa, jotta ne voivat tehokkaasti vastata päällekkäisiin kriiseihin ja kasvaviin tarpeisiin. Suomi edistää pankkien vaikuttavuuden lisäämistä ja rahoituskyvyn kasvattamista muun muassa taseen

optimoinnilla ja innovatiivisilla instrumenteilla. Samalla on tärkeää, että pankit säilyttävät vakavaraisuutensa. Suomi korostaa kehittyvien maiden oman tulopohjan vahvistamista ja yksityisten pääomien vivuttamista. (VNS 4/2024 vp)

Suomi tukee ratkaisuja velkakestävyuden parantamiseksi ja velkojen uudelleenjärjestämiseksi sekä edistää avoimuuden lisäämistä ja kaikkien velkojen osallistumista järjestelyihin. (VNS 4/2024 vp)

3. NEUVOTTELUTILANNE

Kehitysministerien ulkoasiainneuvostossa käydään kokoava keskustelu koskien neljättä kehitysrahoituskonferenssia, jossa jäsenmaat voivat tuoda esille prioriteettejaan ja odotuksiaan. Kokouksessa A-kohtana on tarkoitus hyväksyä myös kehitysyhteistyön ja kansainvälisten kumppanuuksien työryhmässä neuvotellut neuvoston päätelmät aiheesta.

Sevillan kokoukseen on ladattu paljon odotuksia ja sen odotetaan vauhdittavan muita monenkeskisiä prosesseja, kuten YK:n tulevaisuussopimuksen toimeenpanoa. Kolmen valmistelukokouksen jälkeen fasilitaattorit laativat maaliskuussa 2025 ensimmäisen luonnoksen loppuasiakirjasta. Kehittyvien maiden odotukset ja kehittyneiden maiden kannat ovat kaukana toisistaan, minkä vuoksi neuvottelut ovat olleet vaikeita. Suomi edistää tavoitteidensa toteutumista vaikuttamalla EU:n yhteisiin kantoihin neuvotteluprosessin aikana.

Neuvottelukannat eivät ensimmäisen neuvottelukierroksen aikana lähentyneet toisiaan, vaan tekstiin esitettiin runsaasti lisäyksiä. Neljäs valmistelukokous järjestettiin huhtikuun lopussa ja sen jälkeen aloitettu toinen neuvottelukierros on parhaillaan käynnissä. Fasilitaattorit toivovat, että tällä kierroksella maaryhmät pyrkisivät löytämään kompromissiratkaisuja suureen osaan tekstiä ja sen jälkeen voitaisiin keskittyä neuvottelemaan vaikeimmista aiheista. Erityisesti velka-, verotus- ja kansainvälisen kehitysrahoitusarkkitehtuurin uudistamiseen liittyvissä kysymyksissä yhteisymmärryksen saavuttaminen on haasteellista.

Loppuasiakirja on tarkoitus hyväksyä kesäkuun puolivälissä. Mikäli neuvotteluja ei saada siihen mennessä päätökseen, tekstin viimeistely annetaan kokouksen isäntämaa Espanjan johdolla Sevillassa tehtäväksi.

4. TAUSTA

Ensimmäinen kehitysrahoituskonferenssi järjestettiin vuonna 2002 Monterreyssa, toinen 2008 Dohassa ja kolmas Addis Abebassa 2015. Viime vuosina on jääty jälkeen sekä kestävän kehityksen tavoitteista että rahoituksesta, ja rahoitusvajeen arvellaan olevan noin 4 biljoonaa (tuhatta miljardia) dollaria vuodessa.

Sevillassa 30.6.- 3.7 järjestettävän YK:n neljännen kehitysrahoituskonferenssin (Financing for Development, FfD4) tavoitteena on vauhdittaa Addis Abebassa hyväksytyn toimeenpanosuunnitelman toteuttamista. Tavoitteena on uudistaa kansainvälistä kehitysrahoitusarkkitehtuuria ja vastata rakenteellisiin rahoitushaasteisiin, jotka estävät investointien kanavoitumista kehittyviin maihin. Nykyisessä tilanteessa jo Addis Abeban sitoumusten ylläpitäminen ja konsensuksen saavuttaminen on haaste. Kehittyvät maat vaativat vahvempaa edustavuutta maailman talous- ja rahoitusjärjestelmässä. Luottamuspuola näkyy Afrikan ryhmän YK:hon tuomien kv. verotuksen puitesopimuksen

neuvotteluissa, jotka jakavat YK:n jäsenkunnan ns. etelään ja pohjoiseen. Yhdysvaltain uuden hallinnon linjaukset kehitysrahoituksen leikkauksista ja kehityspolitiikan painopisteistä luovat epävarmuutta neuvotteluille, koska Yhdysvaltain kannanmuodostus on kesken.

Loppuasiakirjaa täydentämään Espanja kerää konkreettisia aloitteita (Seville Platform of Action), joilla halukkaat maat, YK-järjestöt ja muut toimijat voivat koalitioina edistää toimenpiteitä kehitysrahoitusagendan eri teemoista, vaikka niistä ei loppuasiakirjassa päästäisi yksimielisyyteen.

EU ja sen jäsenmaat yhteen laskettuina ovat maailman suurin virallisen kehitysyhteistyörahoituksen (ODA) antaja. EU pyrkii irtautumaan perinteisestä kehitysyhteistyön avunantajan ja avunsaajan roolijaosta. Tavoitteena ovat tasapuoliset kumppanuudet kehittyvien maiden kanssa. Keskeinen elementti on EU:n Global Gateway -strategia, jolla edistetään älykkäitä, puhtaita ja turvallisia yhteyksiä.

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

ALA-20 Pajarinen Jukka

14.05.2025

Asia

EU-Afriikka-suhteet, seuranta EU-AU-ministerikokouksesta

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerit) 26.5.2025

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jukka Pajarinen, UM ALA-20, jukka.pajarinen@gov.fi, 0504074431

Kaarina Airas, UM ALA-20, kaarina.airas@gov.fi, 0504062196

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

KE Kallas antaa katsauksen 21.5.2025 järjestettyyn Euroopan Unionin ja Afrikan Unionin väliseen ulkoministerikokoukseen ja sen tuloksiin ja seurantaan. Tarkoitus on luoda katsaus myös vuoden 2022 EU-AU-huippukokouksen sitoumusten toimeenpanoon (ml. Global Gateway-investointipaketti) ja valmistella tulevaa EU-AU-huippukokousta (jolle etsitään ajankohtaa). Ministerien keskustelun painopiste on luotettavassa kumppanuudessa ja tulevan huippukokouksen tuloksien pohdinnassa sekä EU:n ja AU:n yhteistyön vahvistamisessa multilateralismin puolustamiseksi. Ennakkotietojen mukaan Euroopan ulkosuhdehallinnon tarkoitus on myös luoda lyhyt katsaus Euroopan humanitaariseen foorumiin.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja EU-Afriikka-suhteisiin on määritetty eduskuntaselvityksissä E 7/2020 vp, EJ 9/2020 vp sekä Suomen Afrikka-strategiassa ja ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024 vp) ja kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4/2024 vp).

Suomi ajaa EU:n vahvempia kumppanuuksia ja yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tasavertaiselta pohjalta, jotta alueellisiin ja maailmanlaajuisiin ongelmiin kyetään etsimään yhteisiä ratkaisuja. EU:n kumppanuuksilla voidaan vahvistaa EU:n globaalia roolia sekä edistää unionin intressejä ja arvoja. Suomi edistää ratkaisuja, joiden avulla EU on kiinnostava ja rakentava neuvottelukumppani kolmansille maille sekä kykenee toimimaan ratkaisuhakuisesti monenvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän suojelemisessa ja kehittämisessä. Keskeistä on edistää taloudellisia kumppanuuksia, kauppaa ja investointeja Afrikan maihin. Afrikan merkitys Euroopan lähialueena korostuu voimakkaasti strategisen kilpailun, kaupan, kriittisten raaka-aineiden, muuttoliikkeen ja sosiaalisen kehityksen näkökulmasta. (VNS 3/2024 vp)

Afriikka on Suomelle ja EU:lle tärkeä, sillä sen kehitys naapurina vaikuttaa suoraan myös Euroopan turvallisuuteen. Afrikassa konfliktien ja vallankaappauksien määrä on ollut kasvussa. Maanosan moninaisuus merkitsee Suomelle erilaisia mahdollisuuksia ja haasteita. (VNS 3/2024 vp)

Suomi jatkaa poliittista ja taloudellista yhteistyötä Afrikan maiden ja alueellisten järjestöjen kanssa tavoitteenaan rakentaa kestäviä kumppanuuksia, jotka perustuvat molemminpuoliseen hyötyyn ja kunnioitukseen. Suomi monipuolistaa ja syventää suhteitaan Afrikan maihin, Afrikan unioniin ja alueellisiin järjestöihin. Suomi hyödyntää hyvän ja luotettavan kumppanin mainettaan teknologisen kehityksen, koulutuksen sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien edelläkävijänä. Suomi vahvistaa EU:n ja Afrikan välistä tasavertaista kokonaisvaltaista kumppanuutta sisältäen muun muassa kaupan esteiden purkamisen. (VNS 3/2024 vp)

Suomi edistää ulkosuhderahoituksen strategista käyttöä muun muassa tukemalla EU:n pyrkimystä kannustaa kolmansia maita ottamaan vastaan kansalaisiaan. EU:n Global Gateway -strategian avulla puututaan muuttoliikkeen juurisyihin parantamalla kolmansien maiden omaa toimijuutta tärkeillä sektoreilla, kuten terveydenhuollossa ja koulutuksessa. (VNS 3/2024 vp)

3. NEUVOTTELUTILANNE

Ulkoministerikokouksessa 21.5. on tarkoitus hyväksyä julkilausuma, joka olisi ryhmitelty neljän eri pääteeman alle: vauras ja kestävä Afrikka ja Eurooppa, rauha ja turvallisuus, siirtolaisuus ja liikkuvuus sekä sitoutuminen monenkeskisyyteen.

Ulkoministerikokouksessa tai sen julkilausumassa ei sitouduta uusiin EU:n ja Afrikan välisiin aloitteisiin, vaan kokouksen tavoitteena on seurata vuoden 2022 huippukokouksessa annettujen sitoumusten toimeenpanoa.

4. TAUSTA

Afrikka on Euroopan lähialuetta, jonka vakaudella ja kehityksellä on erityinen merkitys EU:lle ja Suomelle. Valtioneuvosto toimeenpanee vuonna 2021 hyväksyttyä Afrikka-strategiaa. EU on Afrikan maanosan suurin kauppa- ja investointikumppani, merkittävin kehityskumppani, sekä myös Suomen ulkosuhteiden tärkein monenkeskinen viitekehys ja vaikutuskanava Afrikkaa koskevissa kysymyksissä. EU pyrkii vahvistamaan yhteistyöhön ja vastavuoroisuuteen perustuvaa kumppanuutta Afrikan maiden ja Afrikan unionin kanssa. Keskeisiä yhteistyön teemoja ovat esimerkiksi rauha ja turvallisuus, puhdas siirtymä, digitalisaatio ja muuttoliike.

Afrikan strateginen ja geopoliittinen merkitys jatkaa kasvuaan. Venäjän hyökkäyssodan myötä kiihtynyt geopoliittinen kilpailu poliittisista kumppanuuksista, vaikutusvallasta (ml. 54 maan YK-äänät) ja kaupallistaloudellisesta yhteistyöstä (mm. luonnonvarat, liikenne-, energia- ja digiyhteyksien hallinta) näkyvät Afrikassa muun muassa suurvaltojen poliittisen tason vierailujen lisääntymisenä. Afrikan maiden kaupallinen merkitys on kasvussa. Venäjä pyrkii murentamaan EU:n asemaa Afrikan merkittävimpänä kumppanina ja haittaamaan läntisiä intressejä. Myös muiden kolmansien tahojen vaikutusvalta Afrikassa on kasvanut viimeisten vuosikymmenien aikana.

EU:n ja Afrikan unionin välisessä viimeisimmässä huippukokouksessa 2022 hyväksyttiin "A Joint Vision for 2030" -julkilausuma, jossa määriteltiin yhteiset tavoitteet ja visio kumppanuudesta. Painopisteiksi nostettiin rauha ja turvallisuus, muuttoliike ja liikkuvuus sekä monenvälisen yhteistyön kehittäminen, ja sitouduttiin vähintään 150 miljardin euron investointipakettiin Afrikkaan EU:n Global Gateway -aloitteen puitteissa, suurimmaksi

osin yksityisiä investointeja mobilisoimalla. Infrastruktuurihankkeet sekä koulutus- ja terveyssektori ovat rahoituksen prioriteetteja.

Vuonna 2025 vietetään EU:n ja Afrikan monenvälisten suhteiden 25-juhlavuotta, sillä ensimmäinen maanosien välinen huippukokous Kairossa järjestettiin vuonna 2000. Seuraava huippukokous tulee olemaan järjestyksessään seitsemäs.

Suomen kannalta useat Afrikan maat ovat hyvin potentiaalisia kauppakumppaneita ja kaupallisen yhteistyön vahvistamiselle on merkittäviä mahdollisuuksia. EU-AU-yhteistyön kehikko, erityisesti Global Gateway ja sen alainen investointipaketti, tarjoavat mahdollisuuksia myös suomalaisyrityksille esimerkiksi digitalisaation, energian, kiertotalouden ja koulutuksen aloilla.